

10-njy tema: **Türkmen Türkçesinde Telefonda Konuşma, Randevu, Bilgi Alma** (Türkmen dilinde telefon gepleşiği, duşuşyk üçin rugsat alma, maglumat alma)

Dersiň maksady:

✓ talyplara türkmen diliniň fonetik, morfologik we grammatik gurluş aýratynlyklaryny öwretmek;

✓ talyplara türkmen diliniň sözlük hazynasyny we semantik aýratynlyklary öwretmek;

✓ talyplara türkmen dilinde dürli temelar boýunça öz pikirlerini yzygiderli, logiki taýdan dogry beýan etmekligi öwretmek,

✓ talyplara türkmen diliniň dürs ýazuw düzgünlerini öwretmek;

✓ olara orfografik taýdan ýalňyşsyz beýan etmegiň tärlerini öwretmek;

✓ talyplaryň türkmen dilinde sözleýiş medeniýetini we ýazuw endiklerini hem-de başarnyklaryny ösdürmek;

✓ dersde türkmen dilini we edebiýatyny oňat öwretmek üçin talyplaryň özara işjeňligini ýola goýmak;

✓ türkmen dili we edebiýat sapaklarynda tehnik serişdelerden peýdalanmak;

✓ türkmen dili we edebiýaty dersleriniň üsti bilen talyplarda watansöýüjiligi, zähmetsöýerligi, agzybirligi, ahlaklylygy, ynsaplylygy, türkmen milli we dünýä gymmatlyklaryna buýsanç, gözellige söýgi duýgularyny terbiýelemek.

Dersiň wezipeleri:

- talyplaryň türkmen diliniň fonetik, morfologik we grammatik başarnyklaryny ösdürmek;
- talyplaryň sözleýiş dilini kämilleşdirmek;
- talyplaryň ýazuw we hatdatlyk endiklerini ösdürmek,
- talyplaryň sözlük üstünde özbaşdak işlerini kämilleşdirmek
- talyplaryň okama we düşünme ukyplaryny ösdürmek;
- talyplaryň gürrüň berme we ýazyp beýanetme endiklerini kämilleşdirmek;
- söz öwrenme endiklerini artdyrmak;
- terjime etme ukyplaryny ösdürmek...

Dersiň görnüşi:

- dilden düşündirme;
- ýazuwdan beýanetme;
- sorag-jogap arkaly berkitme;
- shemaly we tablisaly düşündirme;
- tehniki serişdeler arkaly düşündirme;
- ýumşuň kömegi bilen geçileni gaýtalama...
- öý işi tabşyрма...

Dersiň ýörelgeleri:

- ✚ türkmen filologiýasy baradaky bilimiň mazmuny bilen onuň beýan edilişinin bitewiligini gazanmak,
- ✚ türkmen diliniň beýleki dersler we durmuş bilen baglanyşygyny üpjün etmek;

✚ edeplilik, dogry sözlülük, ynsanperwerlik, yzygiderlilik, sylag-hormat we ýaş aýratynlyklara dogry gelmek.

✚ ders we durmuş, teoriýa we praktika gatnaşygy esasynda olaryň özara baglanyşygyny üpjün etmek...

Dersiň usullary:

- ❖ talyplaryň özbaşdak işleri we ýumuşlary barlag etmek;
- ❖ **ACTIV Studio** we **Power Point** maksatnamalaryndan peýdalanmak,
- ❖ türkmen filologiyasy boýunça öwredilýän temanyň prezentasiýasyny geçirmek,
- ❖ diliň grammatik kategoriýalary bilen baglanyşykly kynçylyklarda „**akyly sagady**“, “**akyly kompas**” “**akyly şejeräni**“ kömege çagyrmak,
- ❖ talyplaryň arasynda özara pikirlenme minutlaryny geçirmek;
- ❖ talyplaryň logiki yzygiderliligine, subut edijiligine ünsi güýçlendirmek;
- ❖ Dersde düşnükçiligi we aýdyňlygy üpjün etmek...

Dersiň görkezme esbaplary:

- okuw kitaplary,
- gepleşik gollanmalary,
- ýazdyrylan ylmy çeşmeler,
- usuly gollanmalar,
- ses ýazgylary,
- deňişli suratlar,
- tablisalar, çyzgylar,
- sözlükler,
- metbugat maglumatlary.

V. ARAGATNAŞYK (İLETİŞİM)

1. TELEFON (TELEFON)

- **Size telefon bar! / Size telefon edýärler!**

Size telefo:n ba:r! / Size telefo:n edýä:rler!

- Size telefon var!

- **Kim bilen gepleşýärin?**

Kim milen gepleşýä:n?

- Kiminle görüşüyorum?

- **Allo, kim bilen gepleşýärin?**

Alýo: kim milen gepleşýä:n?

- Alo, kiminle görüşüyorsunuz?

- **Allo, men Mehmet Tunç, Atageldi Öwez bilen geleşip bilerinmi?**

Alýo:, men Mehmet Tunç, Atagelli Öwez bile(n) geleşip bilerinmi?

- Alo! Ben Mehmet Tunç, Atageldi Öwez'le konuşabilir miyim?

- **Bagyşlaň, sorayan adamyňyz bu ýerde ýok.**

Bagyşla:ň, so:roýa:n a:damyňyz bi ýerde ýo:k.

- Aradığınız kimse burada yok.

- Sorandygymy oňa aýtsaňyzlaň!

So:randygymy oňo aýytsaňyzla:ň!

- Aradığımı ona söyler misiniz?

- Baş üstüne hökman aýdaryn!

Baş üssünö hökma:n aýdaryn!

- Memnuniyetle.

- Gynansak-da, ol bu ýerde ýok.

Gy:nansak-da, o bi ýerde ýo:k.

- Üzgünüm burada değil.

- Soraýan nomeriňiz jogap berenok.

So:roýa:n no:merňiz joga:p bereno:k.

- Aradığınız numara cevap vermiyor.

- Haýyş edýärin, garaşyň.

Ha:ýyş edýä:n, garaşyň.

- Ayrılmayın, lütfen.

- Häzir baglaýaryn. / Ynha, birikdirýärin.

Hä:zir ba:glaýa:n. / Ynha:, bi:rikdirýä:n.

- Bağlıyorum.

- Telefony meşgul! / Telefon ulgamy boş däl!

Telefo:ny meşgu:!! / Telefo:n ulgomu boş däl:!!

- Hat meşgul!

**Maňa bir telefon
sanaw
depderçesini
berseňizläň!**

*Maňa bir telefo:n
sa:now
depderçesini
verseňizlä:ň!*

- Bana bir telefon rehberi
verebilir misiniz?

**- Bu ýerden
telefon edip
bilerinmi?**

*Bi ýerden telefo:n
edip bilerinmi?*

- Buradan telefon edebilir
miyim?

**- Kim bilen
geleşmek
isleýärsiňiz? /
Kim bilen**

**geleşmekçi
bolýarsyňyz?**

*Kim milen
geleşmek
isleýä:ňiz? / Kim
milen geleşmekçi
bolýa:ňyz?*

- Kiminle konuşmak
istiyorsunuz?

**- Soňra ýene
telefon ederin.**

*Soňro ýene
telefo:n ederin.*

- Daha sonra yine telefon
ederim.

**- Bir minut
garaşyň! / Az
salymlyk
garaşyň!**

*Bir minu:t
garaşyň! / A:z
salymlyk garaşyň!*

- Bir dakika bekleyin.

- Oña meni telefonda aramagyny aýdarsyňyzmy? /Aýtsaňyzlaň, goý, ol maňa telefon etsin!

Oño meni telefo:nno

a:ramagyny

aýdarsyňyzmy?/A

ýytsaňyzla:ň,

goý,o maňa

telefo:n essin!

- Ona, beni aramasını söyleyebilir misiniz?

- Nireden telefon edip bilerin?

Ni:rden telefo:n

edip bilerin?

- Nereden telefon edebilirim?

- Türkiýä telefon etmek isleýärin. / Men Türkiýä jaň (telefon) etmekçi bolýaryn.

Türkiýä: telefo:n

etmek isleýä:n. /

Men Türkiýä jaň

(telefo:n) etmekçi

volýa:n.

- Türkiye'ye telefon etmek istiyorum.

- Şäheriň içine telefon etmek isleýäriň. / Şäheriň içine telefon etmekçi bolýaryň.

Şäheriň içine telefo:n etmek isleýä:n. / Şäheriň içine telefo:n etmekçi bolýa:n.

- Şehiriçi telefon görüşmesi yapmak istiyorum.

- Sorayan nomeriňiz meşgul!

So:roýa: no:merňiz meşgul!

- Numara şu anda meşgul!

- Sorayan nomeriňiz jogap berenok.

So:roýa:n no:merňiz joga:p bereno:k.

- Numaranız cevap vermiyor.

- Haýyş edýäriň, 3 sany žeton beriň. / 3 sany žeton berseňizläň!

Ha:ýyş edýä:n 3 (üç) sa:ny žeto:n beriň. / 3 sa:ny žeto:n berseňizlä:ň.

- 3 jeton rica ediyorum.

- Telefon nomeriňiz näçe?
Telefo:n nomeriňiz nä:çe?

- Telefon numaranız kaç?

2. TELEGRAMMA (TELGRAF)

- **Bir telegramma kagyzyňy berseňizläň!**

*Bir telegyra:mma ka:gyzny
verseňizlä:ň!*

- Bir telgraf kâğıdı verir misiniz?

- **On söz çemesi 5 TL. / manat.**

O:n söz çemesi 5 (bä:ş) TL. / manat.

- On kelimeye kadar 5 TL.

- **On sözden soňra bir söz üçin 1 TL. / manat.**

*O:n sözzön soňro bir söz
üçü:n 1(bir) TL. / manat.*

- On kelimedenden sonra her kelime için 1 TL.

- **Türkiýä bir telegramma ibermek isleýärim.**

*Türkiýä: bir telegyra:mma
i:vermek isleýä:n.*

- Türkiye'ye bir telgraf çekmek istiyorum!

- **Türkiýä bir telegramma näçe wagtda ulaşar?**

*Türkiýä: bir telegyra:mma
nä:çe wagytda uluşor?*

- Türkiye'ye bir telgraf ne kadar zamanda gider?